

Säteilytoiminnan valvonta

Sairaalafyysikot ry
[REDACTED]

Viite: Sairaalafyysikot ry:n kannanotto tulkintaan säteilyturvallisuusasiantuntijan käytön järjestämisestä 13.9.2019 (Sairaalafyysikot ry ja täydentävä kirje 30.9.2019 STUK)

Säteilyturvallisuusasiantuntijan käytön järjestäminen

Sairaalafyysikot ry tuo kannanotossaan esiin huolensa siitä, että Säteilyturvakeskus ei edellytä säteilyturvallisuusasiantuntijan (STA) nimeämistä turvallisuuslupaprosessissa tai säteilytoiminnan johtamisjärjestelmässä ja katsoo tämän johtavan siihen, että STA:ta ei käytetä säteilylain (859/2018) edellyttämällä tavalla. Sairaalafyysikot ry esittää, että Säteilyturvakeskus edellyttäisi STA:n nimeämistä säteilytoiminnan johtamisjärjestelmässä.

Säteilyturvakeskus kiittää Sairaalafyysikot ry:tä palautteesta ja asian nostamisesta keskusteluun. Kysymystä on käsitelty Säteilyturvakeskuksessa laajasti. Johtopäätökset on esitetty alla.

Säteilylaki tai sen nojalla annetut säädökset eivät velvoita toiminnanharjoittajaa nimeämään STA:ta johtamisjärjestelmässä tai osana turvallisuuslupahakemusta. Näin ollen Säteilyturvakeskus ei voi edellyttää toiminnanharjoittajia toimimaan Sairaalafyysikot ry:n esittämällä tavalla. Säteilylain 29 §:n mukaisesti toiminnanharjoittajan on kuitenkin esitettävä säteilytoiminnan johtamisjärjestelmässä riittävät tiedot säteilyturvallisuusasiantuntijan käytön järjestämisestä.

Toiminnanharjoittajan on säteilylain 32 §:n mukaisesti turvallisuuslupaa edellyttävässä toiminnassa käytettävä STA:ta työntekijöiden ja väestön säteilynsuojelun suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa lukuun ottamatta sellaisia säteilytoimintoja, joista ei aiheudu työperäistä tai väestön altistusta eikä potentiaalista altistusta. STA:ta on käytettävä tarkoituksenmukaisella tavalla suhteutettuna toiminnasta aiheutuvaan säteilyaltistukseen ja potentiaaliseen altistukseen.

Ionisoivasta säteilystä annetun valtioneuvoston asetuksen (1034/2018) 17 §:ssä säädetään toiminnanharjoittajan veloitteesta käyttää STA:ta. Vaatimustaso riippuu toiminnan luokituksesta ja vaiheesta. 18 §:ssä säädetään STA:n käytön osa-alueista. Nämä vaatimukset tarkentavat säteilylain 32 §:n vaatimuksia.

Säteilyturvakeskus valvoo edellä mainittujen kriteerien perusteella sitä, että toiminnanharjoittajat käyttävät STA:ta säädettyssä laajuudessa.

Säteilytoiminnan valvonta

Valvontaa voidaan tehdä osana lupaprosessia tai jälkikäteen toiminnanaikaisen valvonnan yhteydessä. Valvonta kohdennetaan suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja ratkaisut harkitaan tapauskohtaisesti. Säteilylainsäädäntö ei määrittele sitä, millaiseen sopimukseen tai järjestelyyn toiminnanharjoittajan ja STA:n välinen yhteistyö perustuu. Toiminnanharjoittajan on kuitenkin valvonnan yhteydessä voitava osoittaa vaatimusten noudattaminen.

Säteilylain 22 §:n mukaan toiminnanharjoittaja vastaa toiminnan säteilyturvallisuudesta. Toiminnanharjoittajalle kuuluvia velvollisuuksia ei vähennä se, että toiminnassa käytetään asiantuntijoita. Kuten hallituksen esityksen (HE 28/2018) perusteluissa on esitetty, STA:n käytön tapa riippuu toiminnan luonteesta, laadusta ja toimintaan liittyvistä riskeistä. STA:n käyttäminen voi pieniriskisessä toiminnassa rajoittua neuvojen pyytämiseen tarvittaessa tai painottua esimerkiksi toiminnan aloittamisvaiheeseen. Vaativassa toiminnassa STA:n on oltava tiiviisti mukana toiminnassa ja käyttötarve voi olla jatkuvaa. STA:n käytön lukuisten variaatioiden vuoksi Säteilyturvakeskus ei ohjaa STA:n käyttöön liittyviä käytännön ratkaisuja yksityiskohtaisesti etukäteen.

Toimintaan soveltuvan ja vaatimukset täyttävän toimintamallin rakentaminen on toiminnanharjoittajan vastuulla.

Tommi Toivonen
Johtaja

Asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har gjorts upp och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Tommi Toivonen
18.10.2019

STUK

SÄTEILYTURVAKESKUS
STRÅLSÄKERHETS CENTRALEN
RADIATION AND NUCLEAR SAFETY AUTHORITY

Osoite / Address | Laippatie 4, 00880 Helsinki
Postiosoite / Postal address | PL / P.O.Box 14, FI-00811 Helsinki, FINLAND
Puh. / Tel. (09) 759 881, +358 9 759 881 | Fax (09) 759 88 500, +358 9 759 88 500 | www.stuk.fi